

in holland stond een huis

door WILMA

In Holland stond een huis, oud, maar eeuwig-jong en warm en levend door de bewoners, die hier hun liefdewerk hadden opgebouwd.

Het huis was breed van front en zoo diep, dat het door twee machtige daken moest worden gekroond; in vele oude ruiten had de zon de kleuren van de regenboog gebrand. Een rij van knoestige, pyramidaal-opgesnoeide kastanjes waakten langs het ijzeren hek aan de wegkant; tegen de grijsgekalkte, met gele en groene zwammetjes bezette achtermuur spreidden zich breede lindenkronen en overschaduwden een tafel en bank tegen de al te felle zon.

Rechts was een geweldige deel aangebouwd, die half schuil ging in de donkerte van het bosch, de andere drie zijden stonden in het licht en de kleuren van heesters en bloemen en frisch gras, van een uitgestrekte, zonnige achtertuin met vruchtboomen en moeskruiden in overvloed.

Met die tuin moet men eigenlijk beginnen, wil men het oude huis en zijn sprake goed verstaan.

Hij werd aan de boschkant afgegrensd door een hooge, houten schutting, waartegen in de zomer de perziken fluwelig geel en rood wegdoken onder de glanzende bladeren. De tuin was als een meer van mildheid en zonneschijn, waar de booze Noorden- en Oosten-winden geen toegang hadden.

Langs de schutting liep een pad, het ziekenpad. Daarover zijn veel moede voeten gegaan, langzaam schuifelend, heen en weer, zoolang de krachten reikten. Dan stond er ergens wel een gemakkelijke stoel te wachten, die rust verschaftte, tot er een nieuwe tocht ondernomen kon worden.

Vele droeve harten ook voelden zich hier verkwikt en dichter bij de hemel dan in het zware, worstelende leven daarbuiten.

De oudsten onder ons herinneren zich nog het Utrechtsch wagentje, dat later plaats moest maken voor een gemakkelijker brik. Het Utrechtsch wagentje was mij toch 't liefst met oude Steven er voor, die trouwens nog volstrekt niet oud was, maar de weg naar zijn huizen, waar hij een vrachtje moest ophalen, zoo door en door kende, dat hij vanzelf al naar de kant zwenkte, als hij in de buurt kwam. Op zijn voorzichtige sukkeldrafje bracht hij dan zijn kostbare last naar het ziekenparadijs.

Een dienstmeisje uit die oude tijd vond dit gebeuren zoo merkwaardig, dat ze naar de zolder rende, zoodra het rijtuig in 't zicht kwam, om vanuit het dakraampje ten volle te kunnen genieten van het schouwspel: een volwassen mensch naar buiten te zien helpen of te zien dragen. O, de weldaad reeds van dat gaan langs het breede kiezelpad tusschen de naar links en rechts afbuigende grasranden, waar de hortensia's prijkten in groene, houten bakken, tot aan de machtige, blauwe zerk voor de huisdeur met de koperen knop, blinkend als de zon.

En dan veilig binnengeloodst te worden in de gang van rustige, blauwe zerken, waar de geur van

al wat goed was je tegemoet kwam, geuren van melk en boter en van appels bovenal. Die wonderbare appelgeur hing in alle vertrekken van het huis.

Het beste oogenblik kwam, als men eenmaal veilig neergevleid zat in het canapéhoekje van de tuinkamer, het mooiste vertrek uit het heele huis.

Daar bleven vele gelukkige kinderherinneringen bewaard; ze werden later bij alle mogelijke gelegenheden wakker en stonden op tot feestelijk herdenken.

In die tuinkamer stond de witte porcelein Zeister kachel met een marmeren plaat gedekt, waarover 's winters op de Zondagmorgen de mantels werden gehangen om ze door en door verwarmd aan te trekken voor de koude kerkgang!

Op de breede, beschilderde schouw daarboven zaten twee hengelaars op een hooge brug boven een stroompje in een bosch. Donker en oud waren de verven, de hengelaars zaten er met eeuwig geduld naar hun hengel te kijken, een menschenleef-tijd lang heb ik ze daar zien zitten. Er was ook een piano; daarop stonden de familieportretten, het portret van den kasteelheer en zijn gemalin, de portretten van vroegere predikanten van het dorp. Er was altijd een nauwe verbinding tusschen het oude huis en kasteel met de pastorie en het mooie oude kerkje.

Merkwaardig was ook het reusachtige mahonie-houten bureau met zijn breede laden en hooge opstand, waar achter de glazen deuren in een menigte van laadjes en vakjes zich het mecaniek verborg, waardoor de huishouding in haar geregelde gang werd gehouden. Verder waren er gemakkelijke stoelen en bloemen, al de bloemen van het jaar.

De tuinkamer was de wintertuin voor de kinderen. Ze speelden er met oude prentenboeken en met een pop, die een echte krullenpruik droeg.

Zomers, als het regende, was de tuinkamer enkel de toevlucht; dan werd er toch met intens verlangen uitgezien naar de zon, die zeker eenmaal weer door de wolken zou kijken en lachend lokken naar de tuin met de aardbeibedden, de bessen- en frambozenlaantjes, de boom, die pruimen regende en de appelstam, die zoo schuin stond, dat je er gemakkelijk tegenop kon klauteren.

En Hannes was er! Met Hannes kon je over alles praten; over het paard en de koeien en de varkens; over alles wat het oude huis betrof. Hij was het factotum: hij werkte in de tuin of op de deel, hij zat op de bok als er vrachtjes gehaald moesten worden, hij jubileerde in het oude huis, het burgemeestershuis, want dat was het, en kreeg er zijn lintje voor trouwe dienst. Aan een huwelijk dacht Hannes niet. Volgens hem was er „nie veul aon, 'n paar daog," en daarmee was dan ook alles gezegd.

Neen, het mocht niet te lang regenen! Er stond tenminste bij zulk een gelegenheid eens 'n kleine jongen voor een van de tuindeuren. Hij bonkte met zijn vuistje tegen de ruit. „Onze-lieve-Heer,

hou op! Onze-liev-Heer, hou op!" hoorde men hem bij tusschenpoozen herhalen.

Maar eindelijk vertoonde de zon zich weer. Hij brandde het blauwe stoepje voor de tuindeuren droog en warm. Dan kwam het mierenvolk, dat achter de oude muursteen nestelde door een kleine opening naar buiten en kriebelden er met groote bedrijvigheid rond. Dat was voor een andere kleine jongen, de allergrootste attractie. Met onvermoeide aandacht kon hij op het stoepje naar het gewirrel-warrel kijken en het eenige, dat men hem hoorde zeggen was: „Kijk ze is iezend loopen!" De zon lokte ook de groote menschen naar buiten. Op zij van het huis tegenover het groote gazon stond een breede koepel met witte tuinmeubels, het theehoekje, dat de eigenaardige naam droeg van „Paddenlust." Die naam had het te danken aan het feit, dat er geregeld twee dikke padden van onder de hooge heesters te voorschijn kwamen, om zich te goed te doen aan de mieren die onder het keukenraam in een spleet van de muur huisden.

De spleet was echter iets te hoog. Zoo kon men dan van het gemakkelijke gezicht genieten, dat de eene pad op de rug van de ander plaats nam en, na verzadigd te zijn gelegenheid gaf aan de ander om naar zijn genoegen te eten. —

Buiten, of binnen, overal in het oude huis was het goed. De eetkamer voor, met de tafel, die aan zooveel gasten plaats kon bieden en de oude kast met het prachtige empire servies in wit en blauw en goud; de salon met de vele oude meubels, waar de groote avondvisites gehouden werden, de provisiekamer, waar alle denkbare heerlijkheden vandaan kwamen met de kelder daarnaast, de kleine breede trap, het begin van de hooge met de gebeeldhouwde leuning, waar ook nog een kamer lag, die op de deel uitkwam, en waar de appel- en perenoogst voor de winter werd geborgen, de keuken met de twee ruime achterkeukens, waar op een bank de oude koperen pannen en ketels te blinken stonden... maar dat was niet alles, nog lang niet. Door een deur in de keuken kreeg men toegang tot een weinig gebruikt gedeelte van 't huis: een reuzenkamer, een gang, een kleine opkamer, een vlierinkje, waar, achter ruitjes met gordijntjes van spinrag een rijtje prachtige oude kannen en kruiken onder 't stof van jaren vergeten stonden te wachten tot iemand misschien hun schoonheid zou herkennen en ze een eereplaats gunnen.

In dit gedeelte van het huis leidde een trap naar boven, waarlangs de bruidsparen naar de burgemeesterskamer gingen, waar hun huwelijk bekrachtigd werd door den ouden burgemeester.

Na de dood van den burgemeester werd ook deze kamer bij de familievertrekken gevoegd. Want ze kwam uit op een geweldig groot portaal met tien, twaalf deuren. De trap met de gebeeldhouwde leuning kwam eveneens daarop uit en een andere trap voerde naar een enorme zolder waar de oude planken bogen en kraakten op hun zware eiken balken. Bijna al deze deuren gaven toegang tot de wel-verzorgde slaapkamers, die allen de wonderbare geur droegen, die bij het oude huis behoorde.

Talloos velen hebben in een van deze rustige vertrekken de genezende slaap hervonden; talloos veel kinderen hebben er in hun warme bedjes gelegen, veilig bewaard, als er bij de ouders thuis

moelijke omstandigheden waren, waardoor ze de noodige verzorging niet konden genieten.

En wie kent al de vermoede en bedroefde harten, die hier natuurlijk ook wel wakker lagen en in stormnachten luisterden naar het klagen van de woudezel! Dat geluid werd veroorzaakt door het langs elkander heenschuiven van twee door de storm bewogen beuken wier takken, in elkanders arm lagen. Ieder wist dat, maar uit het naburige dorp waagde zich in duistere avond toch niemand in het bosch als de woudezel zich zoo angstig-duidelijk liet hooren. Binnenshuis was het in ieder geval veilig en niets was zoo verkwikkend dan op een vroege Lente- of Zomermorgen het roe-koëen van de boschduiven te beluisteren, die nestelden in de groote duiventil op het weiland voor het huis. Ze roekoeden al luider en hartstochtelijker. Soms bleven ze midden in een roep steken, alsof ze luisterden naar een antwoord, om dan weer met dubbele kracht door te roepen.

— Niemand kan berekenen hoeveel goeds dit oude huis borg voor de kinderen, voor gezonden en zieken en voor blijden en bedroefden, die een beroep deden op de gastvrijheid van de bewoners... of neen, dat beroep was meestal niet eens noodig. —

— Vier dochters en twee zonen had de oude burgemeester. Ze hadden elk hun bijzondere begaafdheden en verschilden allen van karakter en levenshouding.

Ze waren ongehuwd; maar het leek wel, alsof alle gaven van verstand en hart, al de krachten, waarover ze beschikten, zich hadden samengevoegd tot een groot werk van zorgende liefde.

Het licht van die liefde spreidde zich uit naar buiten, het lokte en trok!

Het oude huis scheen wel eeuwigheidskrachten in zich te bergen, evenals zijn bewoners.

Voor het bewustzijn van ons, kinderen, was het er altijd geweest, het zou er ook altijd blijven, zoolang we leefden; die er eenmaal een thuis had gevonden, zou er bij tijd en wijlen terugkeeren en het weervinden, zooals hij het misschien voor jaren had achtergelaten.

Toch verhuisde er tenslotte nu en dan een van de bewoners naar het land aan de overzij.

Die achterbleven zetten het liefde-bedrijf voort. Tot er tenslotte maar één meer over was, die aan de negentig raakte en met de krachten, die haar restten, gesteund door een jong familielid, het liefde-bedrijf voortzette.

— In Holland stond een huis.

Het staat er nu niet meer.

De oorlog verwoestte alles, ook in de omgeving. Het kasteel en een gedeelte van de dorpsbuurt zijn tot een puin hoop geworden.

Maar het ergste is, dat het oude huis wegbrandde met al wat er in was; het huis, dat zich met zijn bewoners zoo volkomen aanpaste aan de vrede en lieflijkheid van de omringende natuur.

Het kan nooit meer herrijzen, zelfs de puin hoop is al weggeruimd; alleen in een hoek bij een sloot, waar de roode Meidoorn bloeide, bevindt zich een graf met een kruis. Daaronder ligt een vreemde soldaat begraven, gevallen in de strijd om onze bevrijding.

(Zie voor vervolg van dit artikel blz. 85)